

ΣΠ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΙΑΝΟΥ

(Συνέχεια)

Ο *Byrd* είναι άναμφισβήτητα ο μεγαλύτερος "Αγγλος συνθέτης έκκλησιοτικής μουσικής. Τά θρησκευτικά του έργα, τόσο τά προορισμένα γιά την καθολική έκκλησια (3 Λειτουργίες, 319 Μοτέτα, Γκραντουάλια κ.ά.) δύο κι ούτι πού έγραψε γιά την 'Αγγλικανική έκκλησια (85 «*Anthems*» και διάφορες 'Ακολουθίες), διακρίνονται γιά τό υπέροχο μεγολείο τους και γιά τή λυγεράδα και τήν κιτανυκτική τρυφερότητα τής μελω δίας τους. Χαραχτηριστικό γνωρίσματα τού μεγάλου αύτου δασκάλου. "Άν και δείχνει μιά έκδηλη προτίμηση στή μεγαλοπρεπή φόρμα καί στήν πλατεία ἀντιστοιχική γραμμή, δώμας δέ θυσιάζει σ' αύτές τήν έκφραστική δύναμη τών έργων του. Μά ή άξια του είναι έξι, τουσ οπ-μανεική καί στίς συνθέσεις του κοσμικής μουσικής, δη- που κυρίως έπιδόθηκε στό είδος τού *Madrigal* (ξηραφίε-

112) καί γι" αύτό θεωρείται σάν ήνας από τούς ιδρυτές τής 'Αγγλικής Σχολής τών Μαντριγκόλιστων.

Στόν τομέα τής άργανικής μουσικής, διακρίνεται γιά τίς υπέροχες συνθέσεις του γιά συγκροτήματα βιολών, πού στάθηκαν οι πρόγονοι τής κλασικής μας μουσικής δωματίου. 'Έκει δώμας πού διαπρέπει κυρίως είναι στή μουσική για *Blitzzinsahl*. Στή μουσική αύτη άναδειγνεται σάν δ μεγαλύτερος δάσκαλος τής *variation*. Βέβαια κι διλλοι σύγχρονοι του άναδειχνονται σάν περίφημοι τεχνίτες τού μουσικού αύτούν είδους, δ *Byrd* δώμας είναι δ δφθαστος διερποτάλος ποιητής τής φόρμας αύτής. Στίς *variations* του είναι έξαιρετικά γενναιόδωρος· φτάνει νά παραλλάξει 22 φορές τό θέμα τού λαϊ- κού τραγουδιού «*Walsingham*». Τό ύφος του γενικά τό διασκίνει πάντα σ χαραχτηριστικά τρυφερός του

λυρισμός. 'Ακόμα και σέ μια του σύνθεση *'The Bells'* δύο περιγράφει τίς διάφορες φάσεις μιᾶς μάχης, στη μέση τοῦ πολεμικοῦ θρόβου κάνει ν' ἀκούεται ἔνα Ἰρλανδέζικο μεταπτώ, ποὺ μεταβατικὸν τὸν πολεμικὸν ψυθόμ αὐτὸν τὸν κομματιοῦ σ' ἔνα νανουριστικὸν λίκνινσμα. 'Ο μοναδικὸς αὐτὸς δυνειροπόλος καλλιτέχνης, καταφέρνει νὰ μᾶς μπάει ἀσύναθητα στοὺς ρεμβασμούς του καὶ νὰ μᾶς κρατᾷ σκλήρους τῆς γοητείας τους. 'Η περιγραφικὴ ἐκφραστικὴ δύναμη τῶν Ἕργων του τὸν ἀναδείχει ἀκόμη καὶ σὸν ἔνα ζωγράφο - ποιητὴ τῶν ἥκων. 'Ἐνώ δμως δεῖχνει πώς ἡ πρόσθιο του εἶναι νὰ περιγράψῃ ἢ νὰ μιμηθῇ μονάχος κάτι μὲ τὴ μουσικὴ του, στὴν πραγματικότητα ἔπειρνα αὐτὸν τὸ συμβατικὸν ρεμάλιον, καὶ φτερούγει τὴν ἄνθη χώρ: τῆς ποίησης. Κι αὐτὸν τὸ νιώθουμε δικούντας τὴν περίφημη περιγραφικὴ του σύνθεση: *'The Bells'* (Οι Κουμπάνες). Στὸ Ἕργο του αὐτὸν δίνει, μὲ μᾶς τόσο γοητευτικὴ δισ καὶ ἀπέριττη τέχνη, τὴν ἐντύπων μᾶς κωδωνοκρουσία, ποὺ ἔχονται ἀπὸ τὰ κομπωνορίᾳ τοῦ Λονδίνου, ἀρχινέας πρώτων ἀπὸ τὶς βαρδήσεις κομπάνες καὶ προχωρώντων στὸ χορὸν ἀπότελούν οἱ ἀλλες κομπάνες, κάθε μεγέθους, ὃς τὰ κάρπα καμπανάκια ποὺ παίζουν ὀλόκληρες μελωδίες. Μᾶς κωδωνοκρουσία αὐτὴ τοῦ *Byrd* δέν ἐπιδιώκει τόσο νὰ ξυπνήσει μόνο τὴν πρόσχαρη φύλωρία ποὺ σκορποῦν στὸν ἀέρα οι καμπάνες, ὅλλα ὑψώνεται στὸ διπειροῦ σα μιὰ χαρμόδιως δοξολογία, σὰ μιὰ προσευχὴ γεμάτη οἰλέριο λυρισμό..

Γενικά ἡ μουσικὴ τοῦ *Byrd* εἶναι ἔνα κράμα τρυφερότητας καὶ δρμάτων, μεγαλοπέτερης καὶ ἀπλότητας, σπιθόβλαστος ἐπινόσας καὶ εὐάσθιστος, ἀρμονικῆς διαύγειας καὶ βαθεῖας δυνειροπόλησης.

Κοντά στὸν *Byrd* πρέπει νὰ τοποθετήσουμε τὸν *Robert Phillips* (1560 - 1628). Φανατικὸς καὶ αὐτὸς καθολικός, σὸν καὶ ἕκεννον, ἀναγκάστηκε ν' αὐτοεξιστεῖ στὴ Ρώμη κι ὑπερασπίστηκε τὴν Ἀμβέρσα διποὺ καὶ πέθανε. 'Ο *Phillips* ωρεῖται σὸν ἔνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους βασικῶν τῆς πολυφωνίας, ποὺ διακρίθηκαν στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς Διαθήσης τῆς τὰ δὲ μαντριγκάλια καὶ τὰ μοτέτα του εἶναι ἀπὸ τὰ τεχνικῶτερα δεύματα τῆς πολυφωνικῆς τέχνης. Ήταν ἐπίσης ἔξαιρος δεξιότεχνης τοῦ ἑκκλησιαστικοῦ ὄργανου, γ' αὐτὸ καὶ τὸν πῆρε γιά ἐπίστομο ὀργανίστα του ὃ τὸ ηγεμόνας τῶν Κάτω Χωρῶν πρίγκηπας *Albert*. 'Εκεὶ δμῶς ποὺ διακρίθηκε περισσότερο ἦταν τὸ *Biritzinval*, ποὺ τὴν τεχνικὴ του τὴν ἔφερε ὅτις ἐξαιρετικὸς ὅμιλος τελειότητας, πλουτίζοντας, πρώτος αὐτὸς, τὴ μουσικὴ αὐτοῦ τοῦ ὄργανου ποὺ τὰ ἑκάρισκαν μέσον τοῦ *madrigal*. 'Ανάμεσα στὸ Ἕργα του γιὰ *Biritzinval*, βρίσκουμε μεταγραφές πολυφωνικῶν Ἕργων, ταριχεύσεν στὴν τεχνικὴ αὐτὸν τοῦ ὄργανου καὶ παραλλαγμένες μὲ ἀξιόλογη πρατοτυπία, καθώς καὶ διάφορες φούγκες καὶ κομμάτια χοροῦ. 'Η μουσικὴ του δημιουργού εἶναι βέβαια κάποιος μηχανική στὶς μεταγραφές ποὺ κάνει γιὰ τὸ *Biritzinval*, τὸ γραφιμὸ του δμῶς εἶναι σίγουρο, καὶ περιτεχνή ἡ χρησιμοποίηση τοῦ χρωματισμοῦ σ' αὐτό. Οι δέ χοροι του, δοῦ κι ὅτι εἶναι ἀπλοί, δονούνται ἀπὸ ἔνα καταπληκτικὸ μπρίο ποὺ μᾶς συνεπάίρνει στὸ θεότερό λόφο, μιᾶς ἀνοιλάτικης γοητείας ἡ στὸ συναρπαστικὸ δρυγὸ ἐνὸς ταγγύνων χοροῦ. Καὶ πόση γοητεία δεχόντων ἔκεινε τὰ τόσο ἐκφραστικὸ μικρότερα κομματικά του γιὰ *Biritzinval*, ποὺ δλλούν μεταξύ των γραμμένων πάνω σὲ γνωστοὺς θρόλους, κι ἀλλούς μ' ἔχουντα χαριτολογία, ποὺ σὰν τὰ παι-

δικά παραμότια αἰωρούνται μέσα στὴν ἔξωκοσμη χώρα τῆς δινειροφαντασίας.

Την ίδια χρονιά ποὺ πέθανε ὁ *Phillips* (1628) καὶ στὴν ίδια πόλη, πεθανεῖ καὶ ἔνας δῆλος ἔργουστος δάσκαλος τῆς πολυφωνίας, τοῦ ἑκκλησιαστικοῦ ὄργανου καὶ τοῦ *Biritzinval*, ὁ *John Bull* (γεννήθηκε τὸ 1563 στὸ *Somersetshire*). 'Ο συνθέτης αὐτὸς εἶχε ἔγκατασταθεῖ στὴν Ἀμβέρσα, διωγμένος ἐπίσης ἀπὸ τὸ Δουνδίνο, σὰν φανατικὸς καθολικὸς ποὺ ἤταν. 'Η φήμη του σὰν πολυφωνιστὴ καθολικὸς ποὺ ἤταν. 'Η φήμη του σὰν πολυφωνιστὴ τῆς πολυφωνίας, τοῦ διηγούντα γι' αὐτὸν τοῦ τὸ ἀνέκδοτο: Κάποιε, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τόσες, καλλιτεχνικὲς του περιοδείες - ταξίδεψε στὴ Γερμανία, στὴ Γαλλία καὶ στὶς Κάτω Χωρες διποὺ γνώρισε θριαμβευτικές ἐπιτοξιχίες σὰν ὀργανίστας καὶ σὰν βιτρέζαντιστας - συνεπάθεισε μ' ἔναν διγωνότο του μουσικοῦ, πολλῷ φυντικὴ κι αὐτὸν, δ ὅποιος χωρὶς νὰ ἔρει διτὶ δυνατότητας του ἤταν διγωνότο του *John Bull*, δηνοίς μουσική ουεζητηση μαζὶ του. Πάνω σ' αὐτὴν τη μιλήστηρη λοιπόν, δ ὀγκωστος ταξιδιώτης ἔδειξε στὸν *Bull* ἔνα μοτέτο του, γραμμένο γιὰ 40 φωνές, καὶ τὸν προκόπεσε νὰ προσθέσει ἀπὸ τολμούσθε, ἔστω καὶ μιὰ φωνὴ ὀκόμα. 'Ο *John Bull* πήρε τὸ μοτέτο αὐτὸν καὶ σὲ λίγη ὥρα τοῦ πρόσθεος ἀλλες 40 φωνές. Κατάπληκτος τότε δ ἀγνωστος σύντερος του φώναξε: «Μά την Κόλαση, σίγουρα θά είσαι οἱ διάβολος ἢ ὁ *John Bull*».

'Ο *Bull* δὲν ἤταν μόνο ἔνας ὀργανίστας μεγάλης δλεῖας, δλλά καὶ ἔνας δὲπο τοῦ διασημότερους δρχιγούς της σχολῆς τοῦ *Biritzinval*, καὶ συνετέλεσε περισσότερο ἀπὸ κάθε δῆλον, κι αὐτὸν ἀκόμη τὸ *Phillips*, στὴ διάδοση τῆς τέχνης καὶ τῆς τεχνικῆς του ὄργανου αὐτοῦ σ' ὅλη ἀχεδόν την ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη, διποὺ τὸ *Biritzinval* ἤταν γνωστό μὲ τ' *Domus epinette*, στὴ Γαλλία, *spinette* στὴν Ιταλία, καὶ *Spinett* στὴ Γερμανία. Στὶς βασιστικοὺς του δεῖχνεται δόκιμα πιὸ γενναιόδωρος ἀπὸ τὸ *Byrd*. Στὸ ίδιο θέμα τοῦ *Walsingham* ποὺ δην *Byrd* τοῦ δίνει 22 βαρισιούν, δ *Bull* δίνει 30. Μ' ἀν εἶναι πιὸ ἐφευρετικὸς στὶς παραλλαγὲς του καὶ πιὸ δυναμικὸς στὴν ἐπινόση ἀπὸ τὸ *Byrd*, εἶναι δμῶς ποὺ διατίθεται πιὸ ποιητικὸς ἀπὸ αὐτὸν κι υπεριειδής σὲ λεπτότητα καὶ συναισθητισμού. 'Ακούντας τὶς συνθέσεις του σχηματίζουμε τὴν ἐντύπωπη πώς τὸ κυριώτερο του μέλιμπα εἶναι ἡ ἐπίδειξη μιᾶς δυναμικότητος, ποὺ πολλὲς φορές φτάνει ὡς τὴν τραγύτητα. 'Ομας αὐτὴ ἡ νευρόδικη ὄρημη, ποὺ διακρίνεται τὰ περισσότερα Ἕργα του, βρίσκεται διάδοκτη τὴ θέση της σὲ μιὰ περιγραφικὴ σκηνὴ κυνηγοῦν (*Kings Hunt*), στὶς διάφορες γορευτικὲς του συνθέσεις (κυρίως στὶς *Kouprantes* καὶ στὶς *Gkaliarantes* του), καθὼς καὶ σὲ πολλὰ ὅλλα Ἕργα του, δην τὰς π.χ. στὴν περίφημη ἡλητικὴ αὐτοπροσωπογραφία του *«Myself»*, δην τόσο ποιητικὸς ἀπὸ διδύλει τὸν ὅμιλητη του ίδιο συγκρασία. Κι διμὲς δ θυελλώδης αὐτὸς συνθέτης ἔχει καὶ τὶς ἡρεμες στιγμές του. Και τότε δημιουργεύει Ἕργα γεμάτα ἐλπινότετα χαριτολογία (*English Toy*) ή ναζήνια ἐκσταση καὶ οὐφολητικὴ μελαγχολία, ποὺ τὴ βρίσκουμε διάχυτη πρὸ πάντων στὶς παβάνες του, κι ίδιως στὴν ἀριστοδρυματικὴ του *«Mallincholy Pavon and Gaillards*, δην δην μελαγχολία τῆς *Pavan* βαρισινεὶ καὶ πάνω στὴ γοργόρωμη *Gaillard*, ποὺ ἀκολουθεῖ, προσταθμώντας μάτασι νὰ δώσει ἔνα χρόσιμενό τόνο στὴ μελαγχολικὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ περβάλλει τὸ διο τὸ Ἕργο.

'Ο *Giles Farnaby* (1565 - 1620) έχει πολλὰ κοινὰ ταχαρτηριστικά μὲ τὸν *Bull*. 'Εχει τὴν ίδια δρμητικὴ ίδιουσυγκρασία καὶ τὴν ίδια κλίση γιὰ τὴν φυχολογικὴ

αντοπροσωπογραφία, δύος βλέπουμε σέ μια σειρά άπο κομμάτια του, όπου περιγράφει, κατά τόν πιό έκυπνο και χαριτωμένο τρόπο, τις διάφορες φυσικές του καταστάσεις: την "Αγάπηνεση", την "Ονειροπόληση, το Ξεκούρασμα, το Κέφι του.

Ο John Munday (1563-1630), δραγανίστας τοῦ παρεκκλήσιου «Αγίας Γεωργίου» τοῦ Οὐδόνσορ, έγραψε για τὸ βίρτζιναλ κομμάτιο ἑκατεττῆς ἀξίας, και μπορούμε νά τὸν παρουσιάσουμε μὲ τὸ *Byrd* γιὰ τὴ φυσιολατρικὴ του διάθεση. «Ομῶς αὐτὸς δὲν τρχυούσατε τὴν ψιφοφίᾳ τῆς φύσης ὃντας ἐναὶ ἀδιάφορο φινόμενο, ἀλλὰ βρίσκει πάντα Εναὶ σκοπό σ' ἀντίον τὴν ψιφοφίᾳ. "Ἐτιὶ γι" αὐτὸν ὁ γαλήνιος οὐρανός δὲν σπασάται τῇ λάμψῃ του δισκοταὶ ἀλλὰ γιὰ νὰ φωτίσει τὸ πρόχορο χάζεια ἐνὸς θεότελου φοιτητῆς τῆς "Οἰκόφρόδης, ποὺ χαίρεται σύντῃ τὴν καλοκαιρία γυρίζοντας ἔδω κι ἔκει και σιγοτραγουδουμένος εἰδίμωμος σκοπούς. Σὲ μία ὠρειότατη φυσιολατρικὴ της *"Fantasia"*, μάς μεταδίδει δῆτη τὴν ἀνοιχτόκαρη εδύμωμί του, κάθε ποὺ τὰ θέματα της μᾶς προσμηνούν τὴν καλοκαιρία. "Οσο γιὰ τὶς κασιαγδεῖς και τοὺς κεραυνούς, ποὺ δὲ *Munday* παρεμβάλλεισ' αὐτὴν δείχνουν βέβαια δῆλη τοῦ τὴν περιγραφικὴ Ικανότητα, δημως τὰ ἀνάλογα ἐφφέ, ποὺ δὲν συνθέτεις ἐπιδώμιον νε πετεύει, δικούνται ποὺ τὸ μικρὸ και λεπτὸ δῆκο τὸ βίρτζιναλ, ποὺ δὲν εύονται καθόλου τὴν θυελλώδη μοσική.

Ο Thomas Tomkins (—1565), μαθητής τοῦ *Byrd* ήταν περίφημος μαντρικαλίστας και δραγανίστας στὴ Μητρόπολη τοῦ Worcester. Φημιζόταν ἐπίσης σάν ἑξαρετός συνθέτης μουσικῆς γιὰ βίρτζιναλ. Σετὸ ἔργο του συνταρίδαιει περίφημα τὴν πο δραπιλή περιγραφικὴ δύναμη μὲ τὴν πο διεθετήσαντα περισσότερη, ποὺ τὸν φέρνει τόσο κοντά στὴν τέχνη του δοξομένου δισκάλου του. 'Ο Tomkins είναι ὁ καὶ' ἐξοχὴν βιρτουόζος βίρτζιναλίστας, ποὺ μεθᾶ κυριολεκτικά μὲ τὸν ίλιγγο τῆς ὄρμητικῆς δημηνευσῆς του.

Πρίν κλίσουμε τὴ σειρὰ τῶν μεγάλων δισκάλων τοῦ βίρτζιναλ, πρέπει ν' ἀναφέρουμε ἀδύο τρεῖς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συνθέτες τῆς Ἐλεισθειανῆς ἐποχῆς, ποὺ ἐγράφαν διδύλωμας συνθέτεις γιὰ τὸ δργανο αὐτό, ἀν και δῆδα τοὺς περιβάλλει περισσότερο σὰν ξακουστόδεις δισκάλους τοῦ μαντριγκαλ (Thomas Morley 1558 - 1623, και Thomas Weelkes, 1557 - 1626) και τοῦ Λεοντού (John Dowland, 1562 - 1626) παρὰ τοῦ βίρτζιναλ.

Ἡ σειρὰ τῶν βίρτζιναλιστῶν κλείνει μ' ἔνα μεγάλον καλλιτέχνη, ἐφαύλιο τοῦ *Byrd* σὲ ὅξια μὰ τέλεια διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὸν σὲ ιδιοσυγκρίσια: τὸ Orlando Gibbons. Γεννήθηκε στὸ Cambridge τὸ 1583 και πέθανε στὸ Canterbury τὶς 5 Ιουνίου τὸ 1625. Είναι ὁ καὶ' ἐξοχὴν ἀντιπροσωπευτικὸς συνθέτης τῆς νέας μορφῆς ποὺ πάιρει ἡ μουσική, Ιδίως ἡ ἑκκλησιαστική, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν "Ἀγγλία, μὲ τὴ σημαντικὴ θέση ποὺ κατέχουν πισσ' αὐτὴ τὰ δργανα. Οι περίφημες συνθέσεις του γιὰ συγκροτήματα ἀπὸ διόλες, γιὰ ἑκκλησιαστικὸ δργανο ἥ γιὰ βίρτζιναλ, είναι ἔργα μεγάλης καλλιτεχνικῆς ἀξίας, ποὺ τὸν φέρνουν στὴν πρώτη σειρὰ τῶν μεγάλων "Ἀγγλῶν συνθέτων κάθε ἐποχῆς. Γράφει ἐπίσης δημόροχες μελωδίες, ποὺ τὶς συνυδάσει μ' ἀπαράμιλλη τέλη σ' ἔνα τέλειο πολυφωνικὸ σύνολο. Τενίκα ἡ μουσικὴ του δέν ἔχει ἐπηρεαστεί καθόλου ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ μουσική — δύος συμβοίσειν λίγο ἥ πολὺ μὲ τοὺς διλλούς προγενέστερους ἥ σύγχρονοὺς του συνθέτες— ἀλλὰ εἶναι καθόρα βρετανική, και ἑκφράζει, μ' ἔ-

Ἑκατεττῆτα και δύναμη, δῦτο τὸν εὐγενικὸ μυστικισμὸ τοῦ συνθέτη της. Ἡ μουσικὴ τοῦ Gibbons δὲ φτερούγιζε στὶς ἀδιές χώρες τοῦ διένερου, δύος αὐτῆς τοῦ *Byrd*, ἀλλὰ μένει πάντα στὸ γήινο κόσμο τῆς ἀνθρώπινης πραγματικότητας. 'Ο Gibbons ἀνήκει σὲ μιὰ γενιά κάποιας νεώτερης ἀπ' αὐτὴ τῶν δύο διλλῶν δισκάλων τοῦ κλαψί, Εἰοναὶ *Gabrielli* και *Giovanni Frescobaldi*, ποὺ ἤσαν σύγχρονοι του, χωρὶς δῆμας αὐτὴ ἥ ἐνημερότητά του νά ἐπηρεάζει τὴν ἀναμνήσητη πρωτοτυπία του.

Κάτεως ἀπὸ τὸν Ισιό τοῦ διένα μεγάλου αὐτοῦ δισκάλου, ζεῖ, τὴν ίδιαν ἐποχή, κι' ἔνος ταπεινοῦς μὰ γλυκὸς κι εὐγικὸς ποιητῆς τοῦ βίρτζιναλ, ὁ Martin Pearseon (1530-1650), ποὺ στὴν πραγματικότητα αὐτὸς εἶναι ὁ τελευταῖος τῆς δοξασμένης δυναστείας τῶν βίρτζιναλιστῶν. Δὲν ἔρω γιὰ ποιδ λόγῳ εἶναι ποὺ πιὸ ἀδικοειδασμένος ἀπ' διοὺς τοὺς δισκάλους τοῦ βίρτζιναλ, φτάνει δῆμας ὡς ἀκούειν κανεὶς ἔνα πραγματικὰ ἀριστούργηματικὸ μουσικό του ποίημα, τὸ *"The Fall of the Leafe"* (Φυλλορύπτης) και νά νιώσεις κατάβαση δῆλη τῇ γλυκεῖα φυντονωρή βρυσιθύμη ποὺ διαθίνεται ἀπ' αὐτὸν, γιὰ νά κρινεις πόσον ἀνάξια του είναι ἥ λημονιά ποὺ τὸν σκεπάζει . . .

Γενικά ἡ μουσικὴ τῶν "Ἀγγλῶν βίρτζιναλιστῶν παρουσιάζει μιὰ ἀξιόλογη ποικιλία ἀπὸ φόρμες, ἔνα μεγάλο πλούτο ἑκφραστικῶν μέσων και προπάντων τὶς τοῦ διότου χαραχτηριστικὰ προσωπικὲς ιδιοφορίες τῶν συνθέτων της. Τέλεια ητερωμένη ἀπὸ κάθε ἐπίδρωση τῆς προγενέστερης ἥ σύγχρονῆς της πολυφωνικῆς τέχνης, ξεκίνα συνήθως ἀπὸ ὃντα μικροὶ και ἀπλοὶ λαϊκοὶ μοτίβοι, ποὺ τὸ πλουτίζει και τὸ στολίζει μὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ φανταχτερές περαλλαγές του (*variations*). 'Απ' αὐτές τις παραπλαγές, ποὺ ἀποτελούνται ἀπὸ νότες δῦτο και ποὺ μικρῆς χρονικῆς ἀξίας, διλλες κινούνται περισσότερο ἥ λιγότερο μηχανικά, και διλλες ἑκφράζουν μιὰ ποιητική ίδια ἥ ἔνα συναλοθήματος δῆνουν μιὰ περιγραφικὴ εἰκόνα. 'Επίσης μᾶς παρουσιάζει ἔνα σημαντικὸ στρίμθιδον Εργών, γραμμένων πάνω σ' διοὺς τοὺς τότε γνωστοὺς χορευτικοὺς ρυθμούς, 'Η μουσικὴ αὐτῆς, πορά τὸν ἀναμνήσητη θάρασσαν και διμορφά της, δέν παρουσιάζεται μ' ἀξιώσιες σοφίας, δύος ἥ σύγχρονη της πολυφωνικῆς μουσικῆς. Το κοντραποντόντος ἀποκλείεται ἀπ' αὐτήν, ἐκτές ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, κι ἡ δημονία της μέντη ἀπλῆ και διστονική. 'Ο μόνος σχεδὸν βίρτζιναλιστας, ποὺ χρησιμοποιεῖ *harpées, octaves brisées* και *notes re-péesées* εἶναι ὁ John Bull. Μᾶς ἔκεινο ποὺ μᾶς κανεὶς κυρίως ἐντύπωση στὰ ἔργα της μουσικῆς τοῦ βίρτζιναλ, εἶναι ποὺ πλουσιώτατες παραλλαγές τους, διάθροπητημούς τοῦ διφούς τους και προπάντων ἥ εξαιρετικὴ αισθήη θεματικῆς ἀνάπτυξης, ποὺ παρουσιάζουν οἱ δημιουργοὶ τους, ἀντίθετα πρός τοὺς συναδέλφους τους κλαβεσούντες τῆς ἡπειρωτικῆς Ἐδρώπης. Οι τελευταῖοι αὐτοὶ ἀφοῦ βρέθην μιὰ μελωδική φάση, Ικανοποιοῦνται μὲ τὸ νά τὴν ἐπαναλαβήσουντος στολίζοντας την κάθε τόσο μὲ μερικὰ φανταχτερά στολίδια. Οι "Ἀγγλοί δημοσιοί βίρτζιναλιστες διοικεδάσουν ἐπινόωντας χλιδῶν λαγούν τερπάντων και ἀπρόσδικης παραλλαγές τῶν θεμάτων ποὺ διαλέγουν. Μὲ τὸ ἔχωριστό διά χρησιμα ποὺ ἔχουν νά δινουν πάντα μιὰ διειστηχνική κίνηση σ' αὐτές τις παραλλαγές τους, χαρίζουν

στὰ ἔργα τους μιᾶς μοναδικῆς γοητείας, γεμάτη δροσιά καὶ ζωντάνια.

Η σχολή τῶν βιρτζιναλιστῶν, παρ' δλη τῇ λαμπρῇ συνθησή της, δὲ μπόρεσε νά ζήσει οὕτε μισόν αἰώνα, κι ξέβισε όπότοις περὶ τὸ 1540. Μέσα δῆμως στὸ τόσο μικρὸ διάστημα τῆς ζωῆς της, δημιούργησε ἔνα ἔργο ἐξαιρετικά πλούσιο καὶ πρωτότοπο, που σημειώνει ἑναν δπὸ τοὺς σημαντικώτερους σταθμοὺς τῆς μουσικῆς ἔξελιξης, πρώτα γιατὶ ἔγκαινεται τὴν ειδικὰ γιά τὸ κλαβίον γραμμένη μουσική φιλολογία, κι θότερα γιατὶ ἀναδείχνει σ' δλη τῆς τὴν ωριμότητα τῇ φόρμᾳ τῆς βαριασιόν. «Ἔτοι, δλη αὐτῇ ἡ ὄπερανη σειρά τῶν βαριασιόν, ποὺ μᾶς παρουσιάζει ἡ Ιστορία τῆς μουσικῆς, περνώντας ἀπὸ τὸ Μπάχ καὶ τὸ Μπετόβεν καὶ φτάνοντας ὡς τὸ Μπράμς, τὸ Σεζάρ Φράνκ καὶ τὸ Μάλ Ρέγκερ, πηγάζει ἀπὸ τίς ἀδικού ἀγνοημένες σήμερα συνθέσεις τῶν παλιῶν δασκάλων τοῦ βίρτζιναλ.